SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2139

av Magnus Haara (C)

Starkare rättssäkerhet vid gode mäns sjukdom eller dödsfall

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftningen så att ansvaret för omhändertagande, förvaring och överlämnande av handlingar som omfattas av ett godmanskap eller förvaltarskap vid ställföreträdarens sjukdom, oförmåga eller dödsfall tydligt åläggs ansvarig myndighet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Gode män och förvaltare hanterar ofta omfattande mängder känsliga personuppgifter om huvudmännens ekonomi, hälsa, sociala situation och personliga förhållanden. Uppgifterna omfattas många gånger av sekretess och ställföreträdaren har ett stort ansvar för att handlingarna hanteras korrekt.

När en god man eller förvaltare plötsligt insjuknar, blir varaktigt arbetsoförmögen eller avlider uppstår dock en problematisk situation. I dag kan sekretessbelagda handlingar bli kvar i den avlidnes eller sjuke ställföreträdarens bostad. Det kan innebära att anhöriga eller dödsbodelägare förväntas hantera, sortera eller förvara handlingar som de varken har insynsbehov, utbildning eller rättsligt uppdrag att ta del av.

Detta innebär flera problem.

För det första riskeras huvudmannens personliga integritet när känsliga uppgifter hanteras av personer som saknar uppdrag och behörighet.

För det andra uppstår rättssäkerhetsproblem när det är oklart vem som ansvarar för handlingarna och hur de ska överlämnas till en ny ställföreträdare eller till överförmyndaren.

För det tredje kan situationen innebära en betydande belastning för anhöriga som samtidigt befinner sig i sorg eller i en svår livssituation.

Det är inte rimligt att ansvaret för sekretessbelagda handlingar som upprättats inom ramen för ett offentligt reglerat uppdrag i praktiken hamnar hos anhöriga eller dödsbon. Ansvaret bör i stället ligga hos överförmyndaren eller annan behörig myndighet som har kunskap, resurser och lagstöd för att hantera materialet på ett rättssäkert sätt.

Regeringen bör därför se över lagstiftningen för att säkerställa att handlingar som rör godmanskap och förvaltarskap snabbt kan tas om hand av ansvarig myndighet när en ställföreträdare inte längre kan fullgöra sitt uppdrag. Regelverket bör samtidigt tydliggöra att anhöriga och dödsbon inte ska bära ansvar för hantering eller förvaring av sådana handlingar.

Magnus Haara (C)